

Posudek diplomové práce

Název: *Smrt a rituály ve smrti spojené v současné společnosti ve vnímání žáků 1. stupně ZŠ*

Autor: *Bc. Věra Petrášková*

Diplomandka věnovala svoji diplomovou práci originálnímu a závažnému tématu. Zejména výzkum, který provedla a který je součástí práce, můžeme považovat za významný a odvážný počín. Práce je rozdělena do pěti kapitol, přičemž ovšem s vlastním tématem práce vyjádřeném v názvu práce i ve zmíněném výzkumu, souvisí úzce pouze 2. kapitola (Smrt v životě dítěte) a 4. kapitola (Kvantitativní empirický výzkum). První kapitola pojednává obecně problematiku smrti z různých hledisek (sociologie, psychologie, teologie) a třetí kapitola obsahuje informaci o pohřebních rituálech v současnosti, s určitým přesahem do minulosti. Nedílnou součástí práce jsou přílohy, které jsou cenné tím, že obsahují kopie všech 88 analyzovaných dětských kreseb.

Po stránce vnější úpravy je práce velmi pěkně zpracovaná. Jazyková stránka vykazuje drobné nedostatky – překlepy (např. s. 32), chybějící slova (např. s. 48), chybný tvar slova („smýšlený“ místo „smyšlený“, např. na s. 44); závažnější jsou nedostatky formální: citovaná kniha od L. Brabce není v seznamu literatury, bibliografický údaj o knize N. Lohfinka v seznamu literatury je matoucí (není jasné, zda autorka cituje německé či české vydání knihy).

Z hlediska obsahového je třeba ocenit – vedle poctivě provedeného výzkumu – také úsilí autorky o použití přiměřeného množství relevantních pramenů, zejména z oblasti psychologie a teologie, včetně minimálně jednoho významného díla v němčině. Na druhé straně práce s prameny vykazuje určitou nesystematičnost. Většina údajů v jednotlivých kapitolách je řazena prakticky paralelně vedle sebe; autorka používá pramenů bez rozlišení jejich závažnosti, hlavní myšlenky, žánru i cíle. Tím se stává obsah autorčina pojednání – zejména v oddílu věnovanému teologii – nepřehledným. Nedovoluje čtenáři udělat si nějaký strukturovaný závěr. Autorka bez zřejmého důvodu vyčlenila pojednání na základě protestantského autora Wolffa do zvláštní kapitoly s názvem „Smrt z pohledu cizojazyčné literatury“, ačkoliv i v jiných částech práce používá překladů děl zahraničních autorů.

V teoretické části práce se objevují rovněž některé obsahové nedostatky nebo diskutabilní postupy, jako např. uvádění všech „setkání se smrtí“ v čítankách, bez rozlišení závažnosti, označení smrti samotné jako rituálu (s. 45), zařazení tradičního, dnes již nepraktikovaného postupu při katolickém pohřbu mezi aktuální obřady (s. 50-51); odst. 3.3.1 a 3.3.2 obsahují popis různých forem obřadů bez náležitého uvedení souvislostí (s. 49-53).

Originální a velmi zajímavý je autorčin výzkum, který realizovala na Základní škole v Netolicích. Použila při něm metodu obsahové analýzy určenou pro kvantitativní výzkum. Reálný postup vyhodnocení dat se však pohyboval na hranici kvalitativního výzkumu: autorka neformulovala žádné hypotézy, které by si výzkumem verifikovala, výzkumné otázky byly spíše otevřené a kategorie nebyly definovány předem. Autorka navíc používala při analýze subjektivních interpretací („obrázek působil smutně“ nebo „měl veselé barvy“). Proto jsou i některé interpretace možná poněkud zjednodušující. Jestliže například autorka uvádí v poslední větě práce, že křesťanské chápání smrti k dětem „nedoléhá z okolní společnosti ani v náznaku“, dovolil bych si s tím polemizovat: jestliže např. obrázek č. 20 obsahuje jak znázornění vzpomínky na zemřelou, tak i přemýšlení o smrti se zkratkou slov „requiescat in pace“, je to minimálně odrazem bližšího kontaktu s katolickou komunitou, protože zkratka R.I.P. není v jiném prostředí běžná, podobně obrázek č. 86 nebo 88 evokují představu posmrtného života odpovídajícího tradičním křesťanským představám.

Celkově považuji diplomovou práci Věry Petráškové, vzhledem k provedenému výzkumu, za nadprůměrnou a **doporučuji** ji k obhajobě. Vzhledem k formálním a metodickým nedostatkům teoretické části práce doporučuji spíše hodnocení „velmi dobře“.

V Českých Budějovicích dne 17. května 2015

doc. Michal Kaplánek, Th.D.
oponent